

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/65/2023
Identifikačné číslo spisu:	8122201169
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8122201169.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spotrebiteľskom spore žalobcu: Q. R., narodený XX. Q. XXXX, W., B. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Igor Šafranko, Svidník, Sovietskych hrdinov 163/66, IČO: 31 954 448, proti žalovanej: Všeobecná úverová banka, a.s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 739, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 53 255 739, o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydanie bezdôvodného obohatenia 603,17 eur s prísł. a o určenie neprijateľných zmluvných podmienok, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 č. k. 16CoCsp/10/2022-214, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 č. k. 16CoCsp/10/2022-214 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozhodol o odvolaní žalovanej proti rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 24. mája 2022, č.k. 8Csp/15/2022-13, tak, že :

2.

- „Mení rozsudok vo výroku I. tak, že určuje, že úver zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 182680507 zo dňa 14.01.2016 je bezúročný a bez poplatkov.
- Mení rozsudok vo výroku II. o trovách konania v tejto časti konania tak, že žalobca má nárok voči žalovanému na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.
- Potvrdzuje rozsudok vo výroku III. a IV.
- Žalobcovi voči žalovanému priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu“.

3. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol výrokmi I - VII, nasledovne:

„I. Žalobu o určenie že úver zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 182680507 zo dňa 14.1.2016 je bezúročný a bez poplatkov, zamietá.

V tejto časti konania je žalobca povinný nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100 % a to do 3

dni odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

Žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 603,17 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 603,17 €, od 9.2.2022 do zaplatenia sumy 603,17 € a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V tejto časti konania je žalovaný povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100%, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 182680507, zo dňa 14.01.2016, uvedená v časti VIII. Výhlásenie klienta, bod 7., písm. b), v znení: „Osobné údaje Klienta uvedené v Zmluve poskytuje svojej ovládajúcej osobe VUB, ako aj osobám zo skupiny s úzkymi väzbami k VUB v zmysle zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, vrátane spoločnosti Intesa Sanpaolo Taliansko, za účelom interného výkazníctva, zvýšenia kvality služieb, marketingové účely, účely vyhodnotenia rizikového profilu Klienta, vymáhania prípadných záväzkov Klienta po splatnosti. Platnosť súhlasu je 10 rokov od doručenia návrhu na uzatvorenie Zmluvy, pričom Klient berie na vedomie, že svoj súhlas je oprávnený odvolať najskôr po jednom roku od zániku predmetného záväzkového vzťahu alebo od udelenia súhlasu pre prípad, že sa Zmluva neuzatvorí, a to písomným oznámením doručeným na adresu Spoločnosti. ", je neprijateľnou zmluvou podmienkou.

V tejto časti konania je žalovaný povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

VII. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 182680507, zo dňa 14.01.2016, uvedená v časti IX. Zmluvné podmienky, bod 9. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, ods. 9.1, v znení: „Zmluvná pokuta: V prípade omeškania s úhradou jednotlivých Splátok je Klient povinný uhradiť Spoločnosti Zmluvnú pokutu vo výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády Z.z.", je neprijateľnou zmluvou podmienkou.

VIII. V tejto časti konania je žalovaný povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov."

4. Odvolací súd okrem meritórneho posúdenia veci v bode 39 odôvodnenia uviedol, že vo vzťahu k výroku VII, ktorým súd prvej inštancie vyhlásil zmluvnú podmienku týkajúcu sa zmluvnej pokuty dohodnutej v časti IX. Zmluvné podmienky, bod 9 ods. 9.1 odvolací súd uvádza, že pri posudzovaní zmluvnej pokuty ako neprijateľnej podmienky vychádzal súd z posúdenia dojednanej zmluvnej pokuty, či táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Nespochybňuje význam zmluvnej pokuty. Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstojí v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a osobitosti právneho úkonu, ako i na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, ktoré by mali byť vyvážené. Odvolací súd nespochybňuje, že zmluvná pokuta v prvom rade plní prevenčnú funkciu tým, že hrozba majetkovej sankcie motivuje dlžníka, aby včas a riadne splnil zmluvnú povinnosť a ďalej plní reparačnú funkciu, lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka a taktiež predstavuje sankciu pre toho, kto porušil povinnosť. Uvedené však neznamena, že výška zmluvnej pokuty môže byť dohodnutá ľubovoľne, ale zvlášť v prípade spotrebiteľskej zmluvy (čo bezpochyby je aj prejednávany prípad) musí zodpovedať maximálnej výške stanovenej právnym predpisom, a to konkrétne ustanovením § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. V súdnom spore dojednaná zmluvná pokuta je neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v zmluve o úvere predstavuje maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňuje ani len úroky z omeškania. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie zdieľa výklad citovaného ustanovenia § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania nesmie prevýšiť priemernú

hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnených podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Primeranosť alebo neprimeranosť zmluvnej pokuty je potrebné skúmať objektívne, pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Takto dohodnutá zmluvná pokuta teda prevyšuje právnym predpisom stanovenú sankciu a potom nemôže ani požívať právnu ochranu z hľadiska právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Po zohľadnení uvedeného odvolací súd dospel k záveru zhodnému so súdom prvej inštancie, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom je neprimerane vysoká, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) a § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Podľa žalovanej sa rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu: 1. Uvedenie predpokladov pre výpočet RPMN v zmysle § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch. 2. uvedenie doby trvania zmluvy v zmysle § 9 ods. 2 písm. f) ZoSÚ. Súčasne namietala procesné vady konania podľa § 420, písm. f) CSP, keď v závere dovolania uviedla, že odvolací súd v zmysle výrokov časti napadnutého rozhodnutia nerozhodol o odvolaní napadnutých výrokov VII a VIII rozsudku súdu prvej inštancie. Preto navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III., IV., VII., VIII. a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne aby zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietne v plnom rozsahu a prizná jej nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacie a dovolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Žalobca nesúhlasil s námietkami žalovanej. Odvolací súd sa podľa neho zaoberal všetkými podstatnými námietkami. Žalovaná nekonkretizovala, ktoré konkrétne procesné práva mali byť porušené v takej miere, že malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súhlasil s tvrdením žalovanej, že síce absentuje výrok spojený s posúdením zmluvnej pokuty ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, avšak súd sa nim zaoberal v bode 39 odôvodnenia svojho rozhodnutia. Žalovaná mala preto iniciovať doplnenie rozsudku odvolacieho súdu, čo neurobila, a preto nie je možné jeho dovolanie v tejto časti považovať za neprípustné. Napadnuté dojednanie totiž žalovanému ako veriteľovi umožňuje sankcionovať omeškanie spotrebiteľa zmluvnou pokutou v rozsahu súčtu všetkých sankcií za omeškanie, medzi ktoré patrí okrem iných aj úrok z omeškania a sankčný úrok. Nárok na úrok z omeškania však žalovanému vzniká priamo zo zákona (§ 517 ods. 2 OZ). To znamená, že žalovaná, by v prípade platnosti tejto, žalobou napadnutej, zmluvnej podmienky bola od spotrebiteľa oprávnená požadovať v súhrne sankcie za omeškanie vo výške presahujúcej limit stanovený nariadením vlády č. 87/1995 Z. z., keďže popri úroku z omeškania by bol oprávnený požadovať aj zmluvnú pokutu a sankčný úrok. Uviedol rozhodnutia Okresného súdu Bardejov sp. zn. 7Csp/46/2021 a Krajského súdu v Prešove z 22. júna 2021 sp. zn. 18CoCsp/47/2020, ktoré rozhodovali podľa neho o uvedenej zmluvnej podmienke ako neprijateľnej. Existujú právoplatné rozhodnutia, ktoré určuje predmetnú zmluvnú podmienku za neprijateľnú a teda absolútne neplatnú. Ak žalovaná ako dodávateľ nepredložil v konaní jediný dôkaz na preukázanie vedenia kontraktachného procesu s dlžníkom, potom po skutkovej stránke, ani právnej stránke konajúci súd pri hodnotení dôkazov podľa názoru žalobcu ani nemôže dôjsť k záveru, ktorý prezentuje žalovaná, a musí v tejto časti žalobu zamietnuť. Záverom navrhol, aby dovolací súd podľa § 447 písm. f) CSP, alternatívne ako nedôvodné zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

10. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

12. Žalovaná namietala, že odvolací súd v rámci svojho rozsudku nerozhodol o odvolaní napadnutom rozhodnutí súdu prvej inštancie vo výrokoch VII a VIII.

13. Podľa § 379 Civilného sporového poriadku odvolací súd je rozsahom odvolania viazaný okrem prípadov, ak

- a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý,
- b) ide o nerozlučné spoločensťo podľa § 77 a odvolanie podal len niektorý zo subjektov,
- c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

14. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná odvolaním zo 14. júla 2020 napadla výroky III., IV., VII. a VIII. Následne odvolací súd rozsudkom z 28. novembra 2022 č. k. 16CoCsp/10/2022-214 rozhodol o výrokoch I., II. III. a IV. rozhodnutia súdu prvej inštancie. Vo svojej výrokovej časti však opomenul rozhodnúť o napadnutých výrokoch VII. a VIII. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku bod 39 vyplýva, že argumentácia odvolacieho súdu sa vzťahu k napadnutému výroku VII súdu prvej inštancie. Absenciu rozhodnutia o odvolaní žalovaného vo výroku odvolacieho súdu však existenciou iba samotného odôvodnenia nemožno procesne zhojiť. Navyše ide o absenciu výroku v spotrebiteľskom spore, v ktorom bola zmluvná podmienka určená ako neprijateľná.

15. Podľa § 225 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej „CSP“) Ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže strana do 15 dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súd môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu.

16. S ohľadom na skutočnosť, že rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 č. k. 16CoCsp/10/2022-214 nadobudol právoplatnosť a bol napadnutý dovolaním žalovanej odvolací súd už nemôže v zmysle § 225 ods.1, posledná veta CSP doplniť rozsudok bez návrhu, mimo dovolacieho konania. Z toho dôvodu odvolací súd nevracal vec na doplniaci rozsudok, ale musel uvedenú skutočnosť hodnotiť ako procesnú vadu v zmysle § 420, písm. f) CSP, ktorú žalovaná dôvodne namietala v dovolacom konaní.

17. Bez odstránenia tejto procesnej vady nebolo možné meritórne pristúpiť k preskúmaniu ostatných dovolacích dôvodov. Odvolací súd preto v ďalšom konaní rozhodne o celom predmete konania.

18. Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní žalovanej proti zamietavému výroku VII a VIII. Vysloveným právnym názorom vyplývajúcim z tohto uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

20. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v súlade s § 453 ods. 3 CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.